

Book Review
Интересни заглавия

СБОРНИК ФИЛОСОФСКИ ОПИТИ – ЕДНА ВПЕЧАТЛЯВАЩА АКАДЕМИЧНА ТРАДИЦИЯ

Силвия Кръстева

Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

Резюме. Сборник *Философски опити* е академично издание на специалност „Философия“ в Югозападния университет, което вече петнадесет години от 2002 – 2017 г. представя върховите постижения на студентите по философия и техните преподаватели в Югозападния университет. Сборникът се е превърнал в научен форум за свободно и творческо поставяне на проблемите на теоретичното философстване, за търсене и демонстриране на иновативни резултати в процеса на обучението по философия и на изследователското откриване на актуалното и новото в хоризонта на съвременното философстване. Дванадесетте тома на сборника *Философски опити* представят тези резултати в тематичните раздели: онтология, гносеология, философия на историята, логика, психоанализа, немска класическа философия, философия на XIX век, постмодерна философия.

Keywords: the collection *Philosophical attempts*, ontology, epistemology, philosophy of history, logic, psychoanalysis, classical German philosophy, philosophy of 19-th century, postmodern philosophy.

Когато ги погледнеш на полицата – томчета с разноцветни корици, подредени един до друг, осъзнаваш, че наистина издаването на сборника *Философски опити* е вече наложила се академична традиция, успешна и впечатляваща с продължителността си във времето и със съхранения творчески дух на випуските студенти, преминали през специалност „Философия“ на Югозападния университет. Всеки том има своя история, в него се е отляла „звездната констелация“ от студенти и техните идеи за годината, в която е издаден. Вътре са миналите семестри, прослушаните лекции, направените курсови работи, родилите се идеи, трудно, но упорито усвоените философски системи, породили въпроси и нови проблеми, а така и довели до създаденото ново философско познание.

Първият том на сборника *Философски опити* на специалност „Философия“ в Югозападния университет излиза през 2002 г. Както декларираат неговите създатели и първи съставители – доц. д-р Георги Донев и доц. дн Вяра

Николова, името на сборника посочва и неговата цел: да даде възможност на студентите по философия да публикуват своите първи опити самостоятелно да философстват, да подхванат значими теми от изучаваната наука и сами да разсъждават и да придвижват проблемите в изследователското поле на философията. На тази цел сборникът не изменя вече цели 15 години след своето създаване, даже напротив, затвърди името и статута си на академично университетско издание, привличайки интересни тематични статии и на преподавателите, и на специалисти в един по-широк изследователски кръг. Реализирани са 12 тома в периода от 2002 – 2017 година. А дори сега – в началото на 2017 г., съставителите вече са започнали работа по комплектуването на 13 том на сборника *Философски опити*.

Точно това е истински уникалната характеристика на сборника – този свободен, чисто творчески контекст за генериране и споделяне на нови идеи. Статиите носят уникалния характер на първа среща с вълнуващи философски теми, но винаги от свеж, оригинален ъгъл, често заредени с искреност и емоционалност. Сборникът предлага възможност за истинско експериментиране, за поставяне на провокативни, нестандартни решения и така се е утвърдил като изследователски и творчески форум. В неговите токове влизат най-добрите студентски разработки и така, от една страна, те се запазват за академичната история на Университета, а от друга страна, студентите получават възможност да публикуват своите изследвания, веднага да видят резултата от своята работа и да установят, че самите те, със своите усилия и творчество могат да участват в академичния живот на специалността.

Една от най-новите тенденции при съставянето на сборника *Философски опити* е да се включват и ученически разработки. И така да се осигури мост на взаимодействие и обмен между средното и висшето образование и преподаване по философия. С любезното съдействие на г-жа Валентина Симеонова, дългогодишен заслужил учител по философия в ПГ „Найден Геров“ – Лом, и истински будител с организираните ежегодни четения по философия, които се превръщат в празник за цялата общественост на града, в том 11 на сборник *Философски опити* бяха публикувани двадесет великолепни есета на ученици от гимназията. Есетата бяха посветени на Кантовата статия „Отговор на въпроса: *Що е просвещение?*“ и представени на ежегодното философско четене, свързано с честването на Кантовата философия. Катедра „Философия“ на Югозападния университет също се включи в честването на 250-годишнината от рождението на Кант в гр. Лом, проведено през 2014 година.

За да се обхване цялото тематично богатство на сборника, ще представя основните му тематични раздели и области, създадени и разработвани през всичките тези години. Някои от тези раздели датират още от първите токове, други се създадоха впоследствие, винаги в резултат от изследователските ин-

тереси на студентите и преподавателите по философия в Югозападния университет.

Един от най-дълголетните раздели, с най-голям тематичен обхват и интензивност на статиите е „Философия на историята“. По същество, ако се обгледа направеното във всички дванадесет тома дотук, е обхванат и уплътнен невероятно широк спектър от проблеми, покриващ цялата тематична област. Може би централната линия е все пак изграждането на рефлексия и познание върху генезиса на цивилизационните епохи в историята на човечеството. Те следват пътя на древните и екзотични цивилизации, на Античността, християнската цивилизация, на историята на модерния свят, на фокус са постиженията и идейните търсения и ключови цивилизационни събития, преломни моменти в развоя и в невинаги постъпателния културен и цивилизационен исторически процес. Изключително интересни са статиите, посветени на исторически и културно значими личности, оформена е специална тематична посока с представянето на жените в историята. Отделено е специално внимание на модерните философско-исторически проблеми, с директен поглед и коментар към актуални теми и явления от модерната цивилизация. Присъства анализът на тероризма като световно явление, и то преди неговото толкова актуално и драматично присъствие в живота на съвременния човек, анализи, изследващи процесите на краха на комунизма и кризата на идеологиите, набелязани са контурите на една философия на войната и глобалното ѝ място в историята на XX век. Анализирани са историческият феномен „Обединена Европа“ и неговото неотменимо, но и противоречиво място в глобализиращото се човечество. С размаха и наситеността на проблематиката и тематичните анализи разделът „Философия на историята“ се утвърди като една от най-силните тематични области на сборника *Философски опити*. Ще представя някои статии: З. Кирилова – „*Екзотични цивилизации – ацтеки, май, инки*“; Д. Тупарова – „*Античните цивилизации – Атина и Спарта*“; К. Шиникова – „*Жените в историята – Клеопатра и Мария Антоанета*“; М. Атанасчикова – „*Средновековното рицарство*“; Т. Лазаров – „*Тероризмът – идейни основания*“; Т. Кирилова – „*Същност и история на тероризма*“; Хр. Христов – „*Философско-исторически анализ на войната*“.

Следващият по дълготрайност тематичен раздел е посветен на теоретичните проблеми на философското познание. Тук са разработени проблемите на метафизиката и на общотеоретичното извеждане на първопринципите на философията, представени са интригуващи онтологически и гносеологически казуси. Начална отправна точка са възгледите на античните философи, с тяхната прослава на философията и на вечния стремеж на човешкия разум към философията, към универсалните проблеми на познанието, към чистото Платоново съзercание на идеите. Присъстват и детайлно разглеждане и анализ на всички стъпки и инстанции от сетивността до самата Идея на идеите

във вечния Платонов *Мит за пещерата*. Философът от Новото време, който буди най-вече любопитството и вдъхновението на студентите, е рационалистът Рене Декарт. Тук анализите следват стъпките и прозренията на неговото методическо съмнение, но съмнение, което трябва да обнови първата философия и да достигне да очевидната ѝ основа. Изследват се от различни аспекти новаторството и потенциалът на първия принцип на философията, формулиран от Декарт, и характеристиките на неговата основност: самоочевидното.

От модерните онтологически проблеми внимание заслужава интересното реконструиране на новото виждане на каузалността на Иля Пригожин и неговият „ефект на пеперудата“, конструиращ причинността в поредица от незначителни по обхват явления – от махването с крила на пеперудата до огромния размах на развихрилия се ураган. Любопитно е разглеждането на случайността като част от каузалността, дали я мислим като „случайна“, или откриваме винаги зад нея някаква, макар и първоначално скрита закономерност. От модерните гносеологически проблеми интересен е задълбоченият анализ на кореспонденцията като най-старата теория за истината, разгледана с вариациите на този принцип и през новото ѝ възраждане в емпирически ориентирани философски концепции от новите времена – в емпиризма на Лок и в аналитичната философия. Любопитен гносеологически казус е предложен с опита да се изведат принципите и пътят на една будистка гносеология, с интересните концепции за пустотата и надхвърлянето на субект-обектното отношение като недостатъчно познание. Констелацията в тази тематична област през годините е много динамична, но и очертаваща в основните си контури систематичен интерес, обогатен с интересни анализи и оригинални решения на фундаментални философски теоретически проблеми. Тук интересни текстове са: Е. Любомирова – „*Самоочевидното като първи принцип на философията*“; Е. Ловджиев – „*Мисленето на Декарт като мислене на самия мен*“; Т. Венедикова – „*Мисли в думите и думи в мислите*“; Н. Крумова – „*Източната философия в детската литература*“; С. Драгова – „*Ефектът на пеперудата и причинно-следствената връзка*“; М. Евгениева – „*Платоновият мит за пещерата в матрицата на съвременето*“; С. Одаджиев – „*Будистка гносеология*“.

Един от по-старите раздели, с несъмнено традиционен характер, е „Философия на религията и библеистика“. Много интересен аспект тук са статиите, свързани с теми и личности от Стария и Новия завет. Проблемите са поставени в богат тематичен спектър, поставен е общотематичният аспект за самата идея за Бога, за философските проблеми на вярата. Представен е и общотероретичният хоризонт на философията на религията с изследвания върху световните религиозни водачи, с представяне и на някои по-древни религиозни възгледи, като зороастризма. Предмет на постоянен интерес са тълкуванията на старозаветните пророчества и свидетелства. Присъстват конкретни анали-

зи на ранната християнска история с гоненията на християните в Римската империя. Разгледана е и философската и етичката основа на древноизточното религиозно-философско учение – философията на даоизма. Виждат се богатството и свободата за анализи и тълкуване на изконни философско-религиозни теми, като се оформят разнообразието и високите стремления към абсолюта на човешката духовност. Тук ще представя: Г. Величков – „Гонения срещу християните в Римската империя“; А. Ангелова – „Идеите за бога“; Е. Ловджиев – „Зороастризмът: мит, религия и актуалност“; С. Одаджиев – „Философията на даоизма“.

Може би най-иновативното поле, разработено в цялото протежение на дванадесетте тома на сборника „Философски опити“, е психоанализата. Това е традиционно силна и много разнообразна тематика, в която са представени богатство от изследвания и нови аспекти на разработения от З. Фройд психоаналитичен метод и неговото тълкуване и разбиране на човешкия психически живот. Несъмнено резултатите от тези изследвания през годините очертават актуална и цялостна програма за теоретичното разработване на проблемите на психоанализата. Като централна тематика са развити фундаментални постановки на психоаналитичната теория, но винаги от иновативна гледна точка – спрямо действителното приложение и тълкуване на психоанализата. Интересно разгледани са проблемите на сублимацията, на регистрирането и анализирането на неравновесните и патологични състояния на човешката психика: осмисляне и описание на нарцисизма, на депресивността и меланхолията, на раздвоението на личността, агресивността. Присъстват изключително актуални анализи на наболели проблеми пред съвременното човечество, което се опитва да ги разреши със средствата на съвременната наука: за връзката между генетика и психологическите предразположения на човека, за отношението на морала и биотехнологиите, за съвременния интерес към психологията на престъпното деяние, с проблемите за евтаназията и нейните мотиви и правомерност. В обхвата на тази тематична област влизат и изследванията на общочовешките ценности и преживявания, трасиращи житейския път на човека. Присъстват такива интересни теми като любовта, разгледана от психоаналитична гледна точка, страданието, страхът, борбата между доброто и злото у човека. В том 11 са включени великолепните резултати от майските четения по психоанализа, проведени под мотото „Ние сваляме маските“, в научното събитие участваха предимно студенти от Югозападния университет, които се включиха активно със своите тематични изследвания и в организацията на събитието. Намерената оригинална теза – да се свалят маските и да се изследва многообразието на човешките характери и постъпки, предразположи студентите и изследователите свободно да обсъждат проблемите на съвремието и да ги анализират със средствата на психоанализата. В том 12 са включени и резултатите от националната конференция на тема „Изборът“,

в своя текст доц. дн Вяра Николова обсъжда огромното значение на избора във всички аспекти на съвременния живот, на съвременното общество и по отношение на щастието като „психологически глад“, на удоволствието, свободата и вината. Тематиката се разгръща и с великолепно изследване на доц. д-р Е. Маджаров върху криминалното поведение, с драматичния избор между греха и изкуплението на д-р Г. Величков. Разделът за психоанализа включва и интерес към психоаналитичната концепция на ученика на З. Фройд – К. Г. Юнг. Обсъжда се неговата идея за архетиповете с интерес към конкретния архетип на „анимата“, разгледана е и иновативната за българските изследвания по психоанализа тематика за каузалността и синхронността, като синхрон на психическите и физическите феномени.

Като интересен и иновативен метод на една модерна практика на психоанализата е предложено разработването на приказки: студентите разказват наново и творчески традиционни детски приказки, но като изострят психоаналитичната тема, засегната в тях, и сами създават казус с неговото остроумно и неочаквано разрешаване. Не е отминат и съвременният интерес към магичното, към фантастичните персонажи на вампиризма, към сюрреалистичния „човек в чекмедже“. Като цяло се очертава разнообразието на изследователските търсения с безспорната им актуалност и приложна методология, което ми позволява да обобща профила на една систематична програма на психоаналитическите изследвания в Югозападния университет. Ще посоча и някои от значимите статии в раздела: В. Николова – „Човекът – маскирано същество“; Л. Митева – „Механизми на плацебо и ноцебо ефект“; С. Кръстева – „Мотивация за злото като екзистенциален избор“; Л. Богоев – „Изкуствено – Природното изкуство“; В. Николова – „Изборът като философски и психоаналитичен проблем“; Е. Маджаров – „Психоанализата и интерпретацията на криминалното поведение“; Г. Величков – „Грехопадение и изкупление“.

Неизменно във всеки том на *Философски опити* присъстват и текстове по логика и философска логика. По-голямата част от тях са посветени на интересни и свежи хрумвания и иновативни аспекти по отношение на теоретически казуси, разглеждани на лекциите и семинарите по логика. Особено интересни са „пробивите“ в стародавната проблематика на традиционната логика. В теория на понятието е предложено едностепенно осъществяване на несъвместимостта при контрарните понятия и нови начини те да се формират в езиковата практика; също така как да се направи модел на отрицателните понятия в мисленето. Любима тема на студентите са проблемите от теорията на съждението – една наистина благодатна област за изследване, тъй като Аристотеловото съждение е много проста и базисна конструкция в сравнение с възможностите на съждението да варира и да изразява в структурите на естествения език. Тук интересна тема е въвеждането на универсума като общата фигура на предметната област в мисленето и как тя ще функционира в състава

на съждението. Логическият квадрат се оказва благодатна почва за преобразувания и нововъведения, въпреки своята строга аксиоматика и подредена, суха схематичност. Как логическият квадрат може да се динамизира в една гъвкава предметна организация, как може да се построи с единични съждения, с модални съждения, със съждения за миналото и бъдещето. Оттук много интересно се разви една нова теоретична платформа за моделиране на съжденията, а защо не и на умозаклученията – това е чистата връзка и конструкция на обемите на понятията в мисленето: може ли да се предложат нови схеми за комбиниране на два обема, на три обема. Интересни се оказват построенията на нови варианти на непосредствените умозаклучения: чрез една нестандартна възможност за обръщане на частноотрицателните съждения, чрез ново изпълнение на контрапозицията на предиката чрез включване на универсумната област и накрая до едно моделиране на Аристотеловия силогизъм чрез простите обемни вариации на съчетаване на три понятийни обема в мисленето.

На територията на философската логика също се оформиха интересни и свежи решения и проблеми – тук особено активно се работи върху проблемите на класовете и на тяхното класифициране. Защо не това класифициране да се пренесе върху класовете, обемащи „нереални“ предмети. Какво е битието и логическите възможности на нулевия клас, как можем да оперираме с него в мисленето. Една интересна идея е за „предезиковата структура на мисленето“ като виртуално вместилище на предметния и езиков материал, откъдето да се черпят данни и реалии за осъществяването на езика. Актуална и провокативна идея е проектирането на умозаклучителни пътища и схеми във виртуалната реалност – как действа една търсачка като едно преработване и резултиране на цялата виртуално налична информация. Логическите проблеми, развити във *Философски опити*, следват творческите хрумвания и нови ракурси, авторите не се плашат да радикализират и преформулират затвърдени теоретични концепции и решения в логиката, като търсят нови, дръзки и неизследвани пътища в необятната и все още недокрай проучена територия на мисленето. Ето и някои от статиите: С. Кръстева, Р. Семерджиев – „Универсумът в съждението“; С. Кръстева, Д. Московска, А. Ангелова, Я. Дюлгерова – „Динамични модели на Обединителната класификация“; А. Кемалова – „Битието на класовете. Загадката на нулевия клас“; Д. Московска – „Анализът на езика като основен инструмент за изучаване на мисълта. Ранна аналитична философия“; Р. Кунова – „Умозаклучение в рамките на „търсенето““; П. Димков – „Лингвистично-семиотично-философски анализ на понятието десемантизъм“.

Един от по-скоро конституираните се раздели на *Философски опити*, създаден под напора на интересни и новаторски текстове, е немската класическа философия. Предложените текстове са едновременно задълбочени, с истинско класическо философско познаване на системите на великите философи от

немския идеализъм, което е и запазената „марка“ и образователна платформа на преподаването по философия в Югозападния университет. Но носят и оригинален, интригуващ поглед, често в неочаквани идеи и сравнения с други философски концепции. Кант е въведен с изследване и осмисляне на неговия коперникански преврат, с оригиналното търсене на „синтетични исторически съждения a priori“, с допълване на неговия трансцендентален схематизъм с една нова, обща схема като цялостно пространство-време, с интереса към теологическите доказателства за най-висшата същност от трансценденталната диалектика, което е една изключително малко засегната тема в съвременното българско кантознание. Не е подмината и Кантовата тематика на практическия разум, с постулирането на двойствения характер на човешката природа като крайно и интелигибилно същество. Присъства и интересният ракурс към философията на Фихте с едно задълбочено реконструиране на рефлексията при него и изобщо на нейната възможност да се структурира като процедура на Аза. Философията на Шелинг е също предмет на задълбочен интерес – разгледана в единната платформа на абсолютната философия в прехода от Шелинг към Хегел, с оригиналното и задълбочено проследяване на пътя на естетическите идеи от Шелинг към Хегел. Любопитен е фактът, че философията на Хегел е предмет на наистина задълбочен и постоянен интерес – като създаването на една теоретична система, конструираща абсолютното съзнание и неговото познание, в същинските ѝ радикални и иновативни диалектико-логически разработки с развитието на понятието като диалектическа основа, и то в сравнение с логическата конструкция на Аристотел. Хегеловата философия е изследвана и в мощния ѝ диалектически принцип, предлагащ цяла една нова теоретическа перспектива не само пред философията, но и пред съвременната наука. Намерени са основания и връзки, които препращат от немската класическа философия към философията на XIX век – как от понятието и областта на волята в практическия разум при Кант се преминава към нова система за обяснение на света при Шопенхауер. Немската класическа философия е изследвана наистина в богатство от аспекти и от модерни решения, като присъства и сериозният, чисто теоретичен интерес към пълното изучаване на системотворчеството на немските класици и така към най-високия метафизичен хоризонт в съвременното философстване. Ще представя следните статии от раздела: А. Чолакова – *„Двата стълба на естетиката при Шелинг и Хегел“*; Н. Узунов – *„Диалектическа интерпретация на понятието във философската система на Хегел“*; И. Илиева – *„Диалектическият принцип като хармонизиращ света“*, И. Минков – *„Пространство и време в натурфилософската система на Хегел“*.

Свежа, новаторска, искрено вдъхновяваща студентските интереси – това е теоретичната област на философията на XIX век. Тематиката е изключително близка и любима за тях, заниманието с философията на XIX век е едно

от най-желаните в техния свободен избор за курсови и дипломни работи. На първо място е вълнуващата личност и дело на големия датски философ Сьорен Киркегор. Неговите стадии на човешката екзистенция, с невероятно проникновеното описание на етапите в човешкия жизнен път, с изборите и жертвите на човека са предмет на нестихващ интерес, но и на смели интерпретации, предложени от студентите. Вълнува ги образът на Дон Жуан като човек в естетическия стадий, отдаден на изкуството да изживява красиво всеки миг. Една голяма идея, тръгнала от етическата и религиозна прослава на любовта, стига до един нов принцип, нова опорна точка на цялостната система на жизнените стадии в ново тяхно структуриране. Пътят и болката на Авраам, абсурдът на неговия избор в личната му отдаденост на абсолютата са описани и преживени като драматична житейска ситуация пред всеки човек. Шопенхауер е следващият философ на живота със своя завладяващ избор – да утвърди първенството на волята и така да разработи новата парадигма на ирационализма. Философията на Ницше е наистина огромна тема за анализи и съпреживяване – с естетическите и дълбоко радикални теми в живия сблъсък: между Ницше и Вагнер, между Шопенхауер и Ницше, с концепцията за свръхчовека и нихилистичното бунтарство на философа срещу остарелите разбирания за морал и ценности. Интересна и провокативна тема е и изследването на друга значима фигура във философията на XIX век – Ф. Достоевски, проследени са връзките между творчеството на Ницше и Достоевски, с проблема за отчуждението и новия образ на човека в романите му. Един нов поглед е даден в изследването на проблема за вярването в едно друго философско направление от XIX век – прагматизма, в любопитното сравнение с философията на живота. Представените изследователски посоки демонстрират пълноценната работа на студентите на полето на философията на XIX век с огромната екзистенциална нужда от виждане на драматичните проблеми пред човека от модерната епоха и необходимостта да се намерят решения и нови ценности, с радикалните тези, с истинския дух на преоткриване и деструктиране на старото, като цялата тази проблематика е преподавана и преживявана с ерудиция и вдъхновение от техните преподаватели. Тук заслужават внимание следните статии: А. Чолакова – „*Ницше contra Вагнер – себепреодоляването на философа*“; И. Михайлова – „*Характеристика на образа на Дон Жуан в естетическия стадий при С. Киркегор*“; Л. Стоянова – „*Проблемът за морала като антиприрода на човека във философията на Фридрих Ницше*“; А. Чолакова – „*Пътят на Заратустра*“; А. Ангелова – „*Първенството на волята*“; Р. Кунова – „*Ницше и Достоевски*“; Д. Москова – „*Проблемът за вярата като етична и епистемологична категория – Ницше, Шопенхауер и У. Джеймс*“.

Както съвременните философски търсения се разкриват в невероятното многообразие от теми, школи и философи, така и се оформи тематичната

област на постмодерните философски основания в сборника. Тя обхваща разнородни системи и е дала основата на различни дялове в отделните томовете. Но тук безспорен фаворит е екзистенциалната философия. Настойчиво са изследвани темите за абсурда на човешкото съществуване във философията на А. Камю, за другия в реконструкцията на философията на Ж.-П. Сартр, за насочеността на човешката екзистенция към трансценденцията в екзистенциализма на К. Ясперс. Оформя се и интерес към херменевтичните проблеми – с изследването на възгледите на Гадамер и реконструирането на моделите на разбирането, с анализиране на херменевтичния феномен на играта като основно проявление на човека, на феномена на съня и сънуването. Присъства и интерес към обезличеното човешко съществуване, експлицирано от Х. Ортега-и-Гасет в образа на „човека-маса“. Тук интересен акцент е и задълбоченото навлизане в така провокативната и привлекателна философия на М. Хайдегер. Любопитни и иновативни решения се търсят в проблематизирането на спецификата на заниманието с философия като една изконна предструктура на човешкото, с овладяването на мащаба на екзистенцията и нейната аналитика в *Битие и време*. Несъмнено тук живият интерес е напълно определен от дълбочината на темата за човека – неговото екзистироване в света, сред обществото, в нови и интересни модуси, които да го проектират в богатството и многопосочността на човешкото като феномен и загадка за осмисляне и изследване пред най-съвременното философско познание. Интересни са статиите: Д. Колева – „Херменевтичната вселена на Гадамер“; М. Евгениева – „Философско осмисляне на абсурда на съществуването“; Е. Тодорова – „Другият в екзистенциалната философия“; П. Кирилова – „Ескизи към философията на съня“; В. Владимиров – „Начало и край на заниманието с философия“; Г. Найденова – „Екзистенциалният проект на Мартин Хайдегер“.

Накрая, понякога на последно място, но винаги особено жив и притеглящ вниманието, е разделът за свободни философски размисли и творчески реализации. Когато е оформен като самостоятелен дял, събрал новаторски, свободни теми и размисли, той е наричан „Философски ескизи“. Интересно и остро като анализ и с размах е *Философското ателие* за проучване на илюзиите и мечтите пред съвременния човек. Студентите поставят въпросите за тънката разлика между живеене и сънуване, между мечтата и илюзията и търсят отговори как човек да овладее изкуството да бъде щастлив, което може би е в дързостта и в едно друго изкуство – да отстоиш себе си, да бъдеш различен и уникален сред другите. Тук са темите за избора между чувствата и разума, между оптимизма и песимизма в конкретното ни житейско поведение, в постъпките ни. Дали добродетелите, прославяни през вековете, ще спасят съвременното човечество. В този раздел се събират и представят всички прекрасни художествени постиже-

ния на студентите – като авторската философска пиеса *Майя*, поставила в една плоскост, в един дискурс философи от различни епохи, които търсят изгубената „Майя“ – вечната мъдрост, но и са подчинени на заблудата на едноактното виждане на света и човека. Пиесата *Майя* бе подготвена и представена от студентите с голям успех в Аулата на Югозападния университет. Във „Философски ескизи“ са публикувани и стихотворения на студентите по философия. Страниците на този раздел съдържат остроумни, завладяващи, вдъхновяващи текстове, които свидетелстват за винаги належащата и истинска необходимост студентите да развият пълнотата на своите дарби, да реализират размаха на мисленето си, именно като пълноценно развити личности, не само тясно профилирани в своята област специалисти. Тук заслужават да се посочат: Д. Петрова – „*Разсъждения на един скитащ ум*“; А. Томов-младши – „*Адската машина*“; Саамет Рушидов – „*Майя – философска пиеса в шест действия*“; Ц. Бояджиева – „*Оптимизмът и песимизмът като начин на мислене*“.

Представени в своята цялост и протекция, поредицата томове на сборника *Философски опити* са истинска ценност и завоевание на академичната общност по философия в Югозападния университет. Създадена е отворена трибуна за научни изследвания, за творчески проекти и начинания, за смели пробиви, експерименти и решения на полето на философското познание, с които нашата българска академична традиция, откъм най-младото ѝ и перспективно попълнение, да се впише в хоризонта на съвременното философстване, духовни постижения и изследователски търсения.

ЛИТЕРАТУРА

- Философски опити*. Том 1. (2002). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 2. (2003). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 3. (2004). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 4. (2005). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 5. (2006). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 6. (2007). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 7. (2010). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 8. (2010). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 9. (2012). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 10. (2013). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 11. (2014). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.
- Философски опити*. Том 12. (2015). Благоевград: УИ „Неофит Рилски“.

**THE COLLECTION *PHILOSOPHICAL ATTEMPTS* –
AN IMPRESSIVE ACADEMIC TRADITION**

Abstract. The collection *Philosophical Attempts* is an academic edition of speciality of Philosophy in South-West University, Blagoevgrad. During already for 15 years, 2002 – 2017, the collection represents the best achievements of the students in philosophy and their teachers from South-West University. The collection has become a scientific forum for free and heuristic exploring the philosophical problems, for researching and demonstrating the innovative results in the teaching process in philosophy and in discovering the actual and new themes in the horizon of contemporary philosophizing. The twelve volumes of the collection *Philosophical Attempts* represent these results in the areas of Ontology, Epistemology, Philosophy of history, Logic, Psychoanalysis, Classical German Philosophy, philosophy of 19-th century, Postmodern philosophy.

✉ **Dr. Silviya Kristeva, Assist. Prof.**
South-West University “Neofit Rilski”
66, Ivan Michailov St.
2700 Blagoevgrad, Bulgaria
E-mail: silvia_kristeva@mail.orbitel.bg